

ΝΑΡΚΩΤΙΚΑ

ΕΙΣΑΓΩΓΙΚΕΣ ΕΝΝΟΙΕΣ ΚΑΙ ΔΙΕΥΚΡΙΝΗΣΕΙΣ ΟΡΩΝ

ΤΖΟΥΛΙΑ ΑΤΤΑ – ΠΟΛΙΤΟΥ

ΑΝΑΠΛΗΡΩΤΡΙΑ ΚΑΘΗΓΗΤΡΙΑ
ΕΡΓ. ΑΝΑΛΥΤΙΚΗΣ ΧΗΜΕΙΑΣ
ΤΜΗΜΑΤΟΣ ΧΗΜΕΙΑΣ
ΕΘΝΙΚΟΥ ΚΑΙ ΚΑΠΟΔΙΣΤΡΙΑΚΟΥ ΠΑΝ/ΜΙΟΥ ΑΘΗΝΩΝ

1

ΝΑΡΚΩΤΙΚΑ

- Ουσίες με ποικίλη χημική δομή, φυσικές ή συνθετικές, που ασκούν διαφορετική φαρμακολογική δράση στο κεντρικό νευρικό σύστημα (Κ.Ν.Σ) από απλή διεγερτική έως κατασταλτική, ή και παραισθησιογόνο, με κοινή ιδιότητα να προκαλούν **εξάρτηση** ψυχική ή και σωματική
- Ο όρος «ναρκωτικά» δεν είναι δόκιμος διότι σε αυτά περιλαμβάνονται και ουσίες που δρουν διεγερτικά στο Κ.Ν.Σ., αλλά έχει ωστόσο παραμείνει
- Αντικαταστάθηκε από τον όρο:
«φάρμακα που προκαλούν τοξικομανία» και αργότερα από τον όρο **«ψυχοτρόπες ή εξαρτησιογόνες ουσίες»** (ευρύτερος όρος που περιλαμβάνει το οινόπνευμα και απλά ηρεμιστικά και είναι ηπιότερος κοινωνικά)

2

ΕΞΑΡΤΗΣΗ (dependence)

- Ψυχική ή και σωματική κατάσταση που παρουσιάζεται μετά από περιοδικές ή συνεχείς λήψεις μιας ουσίας και χαρακτηρίζεται από ποικίλες εκδηλώσεις στις οποίες πάντα περιλαμβάνεται η **διάθεση για συνέχιση της λήψης της ουσίας** με σκοπό την εκδήλωση των φαρμακολογικών της ενεργειών ή την αποφυγή συμπτωμάτων που εκδηλώνονται όταν αυτή δεν έχει ληφθεί
- Δηλώνεται ο **ειδικός τύπος εξάρτησης** ανάλογα με το είδος της δραστικής ουσίας, π.χ. εξάρτηση τύπου μορφίνης, τύπου βαρβιτουρικών, τύπου αμφεταμίνης, κ.λπ.
- Διακρίνεται σε ψυχική ή και σε σωματική εξάρτηση

3

ΕΞΑΡΤΗΣΗ (dependence)

- Ψυχική εξάρτηση:
Έντονη διάθεση για συνέχιση λήψης της ουσίας προκειμένου να επέλθει ευχάριστη κατάσταση στο θυμικό
- Σωματική ή φυσική εξάρτηση (physical dependence)
Εκδήλωση έντονων σωματικών διαταραχών μετά τη διακοπή λήψης της ουσίας (π.χ. ευερεθιστότητα, τρόμος, κατάθλιψη, αϋπνία, παραλήρημα, επιληπτικές κρίσεις, κ.λπ.)
Το σύνολο των διαταραχών ποικίλει ανάλογα με το είδος της ουσίας και χαρακτηρίζεται ως **σύνδρομο αποστέρησης (withdrawal syndrome, abstinence syndrom)**
Το σύνδρομο αποστέρησης υποχωρεί με την εκ νέου χορήγηση της ίδιας της ουσίας ή άλλης με ανάλογη φαρμακολογική δράση

4

ΕΞΑΡΤΗΣΗ (dependence)

- Ψυχική εξάρτηση είναι δυνατό να αναπτυχθεί, ειδικά με διεγερτικά φάρμακα, χωρίς την εκδήλωση σωματικής εξάρτησης και επομένως χωρίς την εμφάνιση συνδρόμου αποστέρησης
- Αντίστοιχα, σωματική εξάρτηση μπορεί να εγκατασταθεί χωρίς να επέλθει αξιοσημείωτη ψυχική εξάρτηση

5

ΕΘΙΣΜΟΣ (addiction)

- Μεταβολή της ευαισθησίας του οργανισμού στην επαναλαμβανόμενη χορήγηση της ουσίας ώστε να απαιτείται **προοδευτική αύξηση της δόσης** ώστε να προκληθεί ο ίδιος βαθμός επίδρασης της ουσίας

ΑΝΟΧΗ (tolerance)

- Προσαρμοστική κατάσταση που χαρακτηρίζεται από ελαττωμένη ανταπόκριση στη λήψη της ίδιας ποσότητας ή από το γεγονός ότι απαιτείται μεγαλύτερη δόση για να προκληθεί το ίδιο αποτέλεσμα (όρος ευρύτερος από τον όρο εθισμός)

ΑΝΤΙΣΤΡΟΦΗ ΑΝΟΧΗ (reverse tolerance)

- Κατάσταση που εμφανίζεται μετά την εγκατάσταση εξάρτησης σε μια ουσία, όταν οι ενέργειές της εκδηλώνονται με τη λήψη μικρότερης ποσότητας

6

Τοξικομανής

- Άτομο που έχει αναπτύξει εξάρτηση σε μία «ναρκωτική» ουσία

Τοξικομανία

- Η κλινική εκδήλωση της εξάρτησης

7

ΚΑΤΗΓΟΡΙΕΣ ΨΥΧΟΔΡΑΣΤΙΚΩΝ ΟΥΣΙΩΝ

1. Διεγερτικά του Κ.Ν.Σ.

- Αμφεταμίνες
- Υποκατεστημένες αμφεταμίνες (MDA, MDMA, MDEA)
- Κοκαΐνη
- Μεθυλοξανθίνες

2. Κατασταλτικά του Κ.Ν.Σ

- Αιθυλική αλκοόλη
- Βαρβιτουρικά
- Ηρεμιστικά ή αγχολυτικά
- Βενζοδιαζεπίνες

8

ΚΑΤΗΓΟΡΙΕΣ ΨΥΧΟΔΡΑΣΤΙΚΩΝ ΟΥΣΙΩΝ

3. Ψευδαισθησιογόνα ή Παραισθησιογόνα

- Διαιθυλαμίδη του λυσεργικού οξέος (LSD)
- Ινδική Κάνναβις
- Μεσκαλίνη
- Τρυπταμίνες

4. Οργανικοί διαλύτες και ατμοί τους – Πτητικές ουσίες

- Κόλλες
- Διαλυτικά
- Πετρελαϊκά

5. Κατέχουχην ναρκωτικά

- Παράγωγα του οπίου
- Ηρωΐνη
- Μεθαδόνη
- Πεθιδίνη
- Φαινκυκλιδίνη (PCP)
- Φαιντανύλη

9

ΒΙΒΛΙΟΓΡΑΦΙΑ

1. Τοξικολογία, Α. Κουτσελίνη, Εκδόσεις Γ. Παρισιάνος, 2004.
2. Ναρκωτικά, Α. Κουτσελίνη και Γ. Δημόπουλου, Εκδόσεις Gutenberg, 1973.
3. Τοξικολογία του ανθρώπου, Κ. Χουρδάκης, 2^η έκδοση, University Studio Press, 2004.
4. Ναρκωτικά και τοξικομανείς, Β. Γωγούση, Εκδόσεις Παπαγεωργίου, 1973.
5. Εξαρτησιογόνες ουσίες : Φαρμακολογία, Τοξικολογία, Ιστορία, Κοινωνιολογία, Ιστορία, Μ. Μαρσέλου, Εκδόσεις Τυπωθήτω, 2005.
6. Εξαρτησιογόνες ουσίες (Ναρκωτικά), Α. Κουτσελίνη, Εκδόσεις Γ. Παρισιάνος, 2002.
7. Narcotics, Pam Walker and Elaine Wood, Drug Education Library, 2003.
8. Forensic Science, Andrew R.W. Jackson, Julie M. Jackson, 2nd edition, (Chapter 7: Forensic Toxicology and drugs of abuse), Pearson Education Limited, 2008.

10